

Gıda kayıpları ve israfı, açlık ve kötü beslenme ile birlikte küresel sorunlar arasında ilk sırada yer almaktadır. Gıda kayıpları ve israfı, çiftçiler, tüketiciler ve gıda değer zincirindeki diğer paydaşlar için yüksek düzeyde bir ekonomik zarara yol açmakta ve bu da bir ülkenin ekonomik kaybı ve çevre üzerinde olumsuz etkilere sebep olması anlamına gelmektedir.

2017 yılında dünya nüfusu 7 milyarı geçmiş olup 2050 yılına kadar 9,7 milyarı bulması öngörülmektedir. Bu eğilime paralel olarak, yükselen dünya nüfusunun gıda ihtiyacını karşılayabilmek için, gıda üretiminin mevcut miktara göre yüzde 60 oranında artması gerekmektedir.

Küresel olarak kronik açlık 2015'te 777 milyondan bir yıl içinde 815 milyona yükselmiştir. Öyle ki, üretimden tüketime kadar gıda arzı zinciri boyunca üretilen gıdanın yaklaşık üçte biri ya kaybolmakta ya da israf olmaktadır. Bu durum, üretim kapasitesinin artırılması sürecinde doğal kaynaklar üzerindeki baskının çoğalacağını göstermekte olup, çevre dostu üretimin artırılması, yeni uygulama teknikleriyle etkin ve verimli üretimin geliştirilmesi gerekliliği de haiz olmuştur. Bu nedenle, gıda kayıpları ve israfının azaltılması, gelecekte gıda güvenliğimizi ve beslenmemizi desteklemek için önemli bir adım olacaktır.

Uluslararası kuruluşlar, ülkeler, özel sektör ve sivil toplum küresel düzeyde sürdürülebilir bir gıda sistemini oluşturmak için çözümler belirlemekte ve bu çözümlerin uygulanması için çalışmaktadırlar. Bu bağlamda, Eylül 2015'te Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar) bünyesinde, "2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesini ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması" SKA 12.3 alt hedefi olarak belirlenmiştir. Tüm kıtalardan ulusal ve yerel düzeylerde, daha sürdürülebilir ve esnek bir gıda sistemi amacı ile gıda kayıplarının ve israfının önlenmesi ve azaltılmasına odaklanan çok paydaşlı eylemlere yönelik birçok örnek bulunmaktadır.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nın 411. maddesinde "Gıda güvenliğini teminen etkin stok yönetimi, arz zincirinde kayıpların azaltılması, israfın önlenmesi, piyasaların düzenlenmesine yönelik kural ve kapasitelerin geliştirilmesi sağlanacaktır." ve 411.3. maddesinde "Gıda kayıp ve israfının önlenmesi için tüketici bilinci artırılacaktır." hedefleri yer almaktadır.

Tüm bu gelişmeler doğrultusunda, gıda kayıpları ve israfını azaltma konusunun sadece ulusal değil uluslararası bir konu olduğunun da farkında olan Türkiye, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ve Tarım ve Orman Bakanlığı iş birliğinde, gıda kayıpları ve israfının azaltılmasına yönelik olarak "**GIDANI KORU**" isimli ulusal medya kampanyasını başlatmıştır.

Kampanya ile FAO ve Tarım ve Orman Bakanlığı; gıda kayıpları ve israfı konusunda gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde mücadele etmeyi, ilgili tüm tarafları bilinçlendirerek toplumsal farkındalık düzeyini artırmayı ve bu konuda özellikle Türkiye'de gerçekleştirilen iyi uygulama örneklerini uluslararası arenada rol model haline getirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, kampanya kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlerin planlanması ve hayata geçirilmesi sürecine katkı vermek üzere ilgili paydaşların katılım ve katkılarıyla bir dizi etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Türkiye, sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda bölgesel ve uluslararası düzeyde de, tüm ülkeler ve ilgili paydaşlarla iş birliği içinde, gıda kayıplarının ve israfının azaltılması ve önlenmesine yönelik çalışmaları yoğunlaştırmayı amaçlamaktadır. 20 Mayıs'ta gerçekleştirilen kampanya lansmanında, FAO ve Bakanlık uzmanları tarafından hazırlanan **Türkiye'nin Gıda Kayıpları ve İsrafının Önlenmesi, Azaltılması ve Yönetimine İlişkin ilk Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı** kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bu Ulusal Strateji Belgesi'nin en önemli amacı, bir yandan ilgili paydaşların görüşlerini ve diğer yandan da yerel perspektifleri bir araya getirecek somut çözümler benimseyerek tarladan sofraya gıda kayıplarını ve israfını önlemeye yönelik eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda özetle aşağıdaki hususlar yer almaktadır:

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

- Gıda kayıpları ve israfının sebepleri ve çözümleri üzerine farkındalık yaratılması, önlenmesi ve azaltılmasına yönelik eğitimler verilmesi, tüketicilerin bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması
- Tüketiciler de dâhil, gıda sistemindeki bütün aktörlerin, gıda kayıpları ve israfını ölçmesi, izlemesi ve değerlendirmesi
- Gıda kayıpları ve israfının önlenmesi, azaltılması ve yönetilmesi için gıda sistemindeki diğer aktörlerin kapasitesinin geliştirilmesi ve tüketici davranışlarının değiştirilmesi
- Güvenilir ve besleyici gıdanın atılmasını engellemek için gıda zincirinin bütününde verimliliğin artırılması
- Ambalajlama boyutunun, tasarımının ve malzemesinin optimize edilerek, gıda sistemi aktörlerinin, her ürünün yenilebilir bütün kısımlarının pazarlanmasını ve tüketilmesini sağlanması
- Gıda zincirinin tüm aşamalarında soğuk zincir uygulamalarını geliştirerek gıda kaybının engellenmesi
- Restoranlar, hazır yemek firmaları ve kafeteryalar gibi gıda hizmetlerinde gıda israfının azaltılması
- Satış ve depolama seviyesinde gıda israfının envanter yönetimi ile ürünlerin raf ömürlerinin takip edilerek azaltılması
- Bütün yaş grupları için gıda okur-yazarlığının artırılarak tüketici seviyesinde gıda israfının önlenmesi ve azaltılması
- Gıda kurtarma ve yeniden dağıtma sistemlerinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve izlenmesi
- Gıda mevzuatına uygun olan ancak insanlar tarafından tüketilmesi tercih edilmeyen gıdaların hayvan yemi olarak kullanılması
- Doğrudan insani tüketime yönelik güvenilir ve besleyici gıdanın kurtarılması ve yeniden dağıtımıyla rekabet etmeden, organik atıkların toplanarak, uygun teknolojiler kullanılarak işlenmesi ve humusça zengin olan bir bileşene çevrilmesi
- Gıda atığından enerjinin geri kazanılması

Kampanya ile ilgili daha fazla bilgi alabilmek için www.gidanikoru.com web sayfasını ve Instagram, YouTube, Twitter ve Facebook'ta yer alan @gidanikoru hesaplarını takip edebilirsiniz.

